

L U O K Ė S K A L N A S

nt Luokės kalno arė Pašakarnis iš Kirklių kaimo. Vidurdienį paleido arklį ir atsigulęs užmigo. Sapne jam pasirodė graži mergelė kaip karalaitė ir sako:

- Ar sutiksi mane pasveikint?
- Kodėl ne?

Karalaitė:

- Tik ne dabar, o nakties dvyliką.

Naktį jis nujojo ir atsigulė po tuo pačiu lazdynu. Išrėpliojo iš kalno baisiausia rupūžė ir sako:

- Tai pasveikink mane!

Jis persigando ir ėmė bėgti nuo kalno. Kai bėgo, girdėjo, kad ten į kalno vidų kažkas nužvangėjo. Mergelė pasakė:

– Aš esu nelaiminga: dar šimtą metų turiu būti. Būtum buvęs tu laimingas, ir aš būčiau laiminga.

G I R G Ž D Ū T Ė S K A L N A S

nt kalno yra tvenkinys užakęs. Sako, kad buvo tenai bažnyčia. Bažnyčia prasmego, liko tas tvenkinys.

Vienas žmogus norėjo iškasti griovį ir nuleisti vandenį. Naktį jis išgirdo balsą, kad tas vanduo užliesias Žemaitiją. Kitam prisisapnavo, kad dugne yra skrynja su turtais. Kasė kalną, vanduo ėmė tekėti, bet sapne vėl tą patį išgirdo kaip ir pirmasis žmogus.

Vieną kartą kažkoks žmogus ieškojo arklio. Ieško ieško, o čia arklys žvengia ant pačios kalno viršūnės! Sušvilpė – arklys vėl atsiliepia. Užlipo žmogus ant kalno, o ant jo vietoj ežero — auksinis krėslas, auksiniai varpai skambina! Tenai ir skrynja

su pinigais. Žmogus persižegnojo nusigandęs — viskas pranyko. Sako, kad velnias taip buvo padaręs.

Vienas vietinis žmogus, surišęs trejas vadeles, norėjo išmatuoti tvenkinio gilumą, bet dugno nepasiekė.

L. Jucevičius

V A R N I Ū V A R P A S L Ū K S T E

ra Žemaičiuose padavimas, kad, vežant į Varnius naujai nulietus varpus žiemą ledu per Lūksto ežerą, ledas neatlaikęs ir vienas, didesnysis, paskendęs ežere. Užtat dabar, kai antruoju skambina, tai anas gailingai atsiliepia vakarais: brolau! brolau! Iš to padavimo atsirado priežodis: „Atsiliepia kaip Varnių varpas Lūkste.“

K A T E Ž E R I S

žeras, liaudies manymu, yra deivių būstas, ten gyvena vadinamosios ežerų deivės, kurios yra žuvų valdovės ir leidžia jas gaudyti tik savo mylimiesiems asmenims. Kai tiktai neturintis jų malonės žmogus tinklą užmeta, tuojau jos visas žuvis suvaro į didžiausią olą, esančią dugne, ir uždaro. Rusų valstiečiai (taip liaudis teigia) žino paslaptį, kaip atidaryti olą, ir todėl jiems visada geriausiai sekasi žūklė. Yra toks pasakojimas apie ežerėlį, vardu Katežerį, esantį netoli Kražių Žemaičiuose, kad seniau tenai nebūdavę galima pagauti nė vienos žuvies. Tik šit vienas rusas, išsinuomojęs tą ežerėlį, pasinėrė po vandeniu, atrakino olą ir spyną įsikandęs išnešė į viršų. Nuo to laiko Katežery pradėjo būti daug žuvies.

Pasakoja taip pat žmonės, kad deivės, kai supyksta, tai visą ežerą perkelia į kitą vietą. Bet tas nimfas galima permaldauti, jei duosi ežerui tokį vardą, koku jos nori, kad jų būstinė vadinama būtų; bet jei nepataikai, tai vanduo pakyla ir pereina į kitą vietą; dažnai atsitinka, kad užlieja kaimus ir miestus. Senų senovėje ir Lūksto ežeras, kai dar vardo neturėjo, o deivės pyko ant Varnių gyventojų, buvo pakilęs išėti iš krantų ir miestui grasino tvanu. Persigandę gyventojai, susibūre vidury rinkos, tarėsi, kaip čia praminti tą didelį ežerą: kiekvienas vis kitu vardu šaukė, tik nė vienas vis nepataikė geležinės skrynios. Vienoje vietoje vežimas sustojo, ir arkliai negalėjo jo nei iš vietos pajudinti. Ponai paprašė žmonių, kad padėtų vežimą išjudinti. Vos tik žmonės prisilietė prie vežimo, arkliai šoko, ir kaip viesulas ponai nubildėjo tolyn. Tai, sako, Gandingos turtus velniai vežė į kitą vietą.

*****

Pilies sargai senovėje rodydavosi žmonėms, su jais kalbėdavo ir dažnai juokus krėsdavo. Vidurdieny matydavo ant pilies jodinėjant pulką ginkluotų raitelių arba bandą galvijų ganantis. Nuėję ant kalno, žmonės nieko nerasdavo. Pilies ponaitis ateidavęs pas piemenis pypkei ugnies pasiskolinti, mušdavęs su jais tekini, kiaulę...

